

POSTANOWIENIE

30 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko W. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością we W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 6 marca 2024 r., I AGa 260/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

[A.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 maja 2023 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo M.S. skierowane przeciwko W. spółce z ograniczoną

odpowiedzialnością we W. o zapłatę kwoty 640 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem zwrotu nieuiszczonych opłat rezerwacyjnych w podwójnej wysokości.

Wyrokiem z 6 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 320 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 12 lutego 2022 r. do dnia zapłaty; a w pozostałej części oddalił powództwo i apelację oraz orzekł o kosztach procesu za obie instancje.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Jego zdaniem w sprawie doszło do nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., w związku z oparciem orzeczenia przez Sąd Apelacyjny na dowodzie nie przeprowadzonym w postępowaniu przed Sądami obu instancji lub przeprowadzonym z naruszeniem art. 233, art. 235, art. 148, art. 149 § 2 i art. 150 k.p.c., poprzez brak zawiadomienia pozwanej o przeprowadzeniu dowodu z przesłuchania świadka P.J., uniemożliwienie pozwanej wzięcia udziału w czynnościach procesowych słuchania świadka, co skutkuje nieważnością postępowania przez pozbawienie pozwanej możliwości obrony jej praw.

W ocenie skarżącej, skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2, art. 151 § 5, art. 233 k.p.c., które miały istotny wpływ na wynik sprawy oraz art. 389 § 1, art. 390 § 3 k.c., art. 118 i art. 65 k.c., zasady formalizmu i zasady równości stron poprzez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Oczywista zasadność skargi dotyczy w szczególności wydania orzeczenia wbrew jednolitemu orzecznictwu w sprawie kwalifikacji prawnej umów rezerwacyjnych będących w istocie umowami przedwstępными i wpłaconego na ich podstawie zadatku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W orzecznictwie, na gruncie art. 379 pkt 5 k.p.c., zostało już wyjaśnione, że pozbawienie możliwości obrony swych praw zachodzi, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 z. 3, poz. 66; z 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41 – dodatek; z 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01; z 22 maja 2014 r., IV CSK 545/13; i z 20 lutego 2020 r., I PK 249/18, niepubl.).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia a także analiza akt sprawy nie potwierdza stanowiska skarżącej, by uniemożliwiono jej wzięcie udziału w czynnościach procesowych dotyczących przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka P.J. Otóż, nic takiego nie miało miejsca w sprawie ani przed Sądem I ani II instancji, w szczególności nigdy nie był przesłuchiwany świadek P.J. Na rozprawie w dniu 10 maja 2023 r. przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu był natomiast

przeprowadzony dowód z zeznań stron (k. 83 – 85). Sama skarżąca wskazuje, że podanie danych tego świadka pojawiło się jedynie w ustnych motywach rozstrzygnięcia i było oczywistą omyłką.

Rozbieżności między ustnie wygłoszonymi motywami rozstrzygnięcia a pisemnym uzasadnieniem wyroku nie świadczą natomiast o nieważności postępowania ani nie stanowią co do zasady istotnego uchybienia procesowego, które miałyby wpływ na wynik sprawy. Ustne motywy rozstrzygnięcia są szczególną formą uzasadnienia stosowaną po ogłoszeniu wyroku, jeżeli przewodniczący nie zarządził wygłoszenia uzasadnienia. Jeżeli strona - jak to miało miejsce w rozpoznawanym przypadku – zażądała sporządzenia uzasadnienia na piśmie lub sporządzono je z urzędu, jedyny walor jurysdykcyjny ma uzasadnienie pisemne i ono jest podłożem do zarzutów odwoławczych. Ustne zasadnicze motywy rozstrzygnięcia mają jedynie znaczenie archiwalne jako niewiążąca czynność procesowa dokonana przez sąd po ogłoszeniu orzeczenia. Nie muszą one obejmować wszystkich elementów przewidzianych dla uzasadnienia sporządzanego w formie pisemnej oraz uzasadnienia wygłaszanego (transkrybowanego). Z reguły więc mają one charakter ogólnikowy, mogą zawierać luki i uproszczenia; nie ma to jednak co do zasady istotnego znaczenia gdyż nie są one odniesieniem do kontroli zaskarżanego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 1974 r., II PZ 43/73, OSPiKA 1975, nr 6, poz. 141 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2009 r., I UK 333/08, OSNP 2020, nr 23-24, poz. 292 i z 5 czerwca 2014 r., I PK 311/13, niepubl.).

W konsekwencji argumenty skarżącej przytoczone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalają na stwierdzenie, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, zarówno z przyczyn wskazanych w skardze jak też z innych względów, które Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia

bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżąca odniosła tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na kwalifikowane naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Sposób sformułowania wniosku wskazuje, że skarżąca traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający jej na kwestionowanie niesatysfakcjonującego ją rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy. Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala natomiast na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej.

Skarżąca w lakonicznym uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ograniczyła się do stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie zapadło z ewidentnym naruszeniem przepisów prawa materialnego i procesowego, odwołując się do podstaw skargi. Nie spełnia to przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżąca nie może bowiem jedynie ogólnikowo powołać się na okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ale jest zobligowana podać przekonujące

argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym – w jej ocenie - wyraża się ta „oczywistość”. Skarga kasacyjna powinna być przy tym tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi. Na etapie analizy wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania Sąd Najwyższy nie bada bowiem podstaw skargi i ich uzasadnienia. Ograniczenie się tylko do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z odwołaniem do podstaw skargi i ich uzasadnienia, nie spełnia wymagania uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania.

Jedynym wyszczególnionym lakonicznie w uzasadnieniu wniosku zarzutem mającym świadczyć o rażącym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny prawa materialnego jest teza, że Sąd ten wydał orzeczenie wbrew jednolitemu orzecznictwu w sprawie kwalifikacji umów rezerwacyjnych będących w ocenie skarżącej umowami przedwstępnymi i wpłaconego na ich podstawie zadatku. W zakresie kwalifikacji i wykładni umów rezerwacyjnych łączących strony działające w obrocie obustronnie profesjonalnym, Sąd Apelacyjny podał szereg argumentów dla których przyjął, że – w okolicznościach sprawy - nie stanowią one umów przedwstępnych ale umowy rezerwacyjne, do których nie znajduje zastosowania w zakresie terminu przedawnienia art. 390 § 3 k.c. lecz na zasadach ogólnych termin trzech lat z uwzględnieniem, że dochodzone roszczenie dotyczy działalności gospodarczej (art. 118 k.c.).

Wbrew stanowisku skarżącej nie można stwierdzić, by dokonana przez Sąd Apelacyjny wykładnia umów łączących strony była oczywiście sprzeczna z przyjętymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriami wykładni tego typu umów. Rozważania Sądu dotyczące podniesienia przez pozwaną zarzutu przedawnienia w warunkach nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c.) zostały natomiast poczynione wyłącznie na wypadek przyjęcia, że do umów łączących strony należy stosować przepisy o umowach przedwstępnych.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się konsekwentnie, że naruszenie art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. może być zarzucane w skardze kasacyjnej tylko wyjątkowo, gdy wady uzasadnienia uniemożliwiają dokonanie kontroli

kasacyjnej, z uwagi na jego sporządzenie w sposób nie pozwalający na zorientowanie się w przyczynach natury faktycznej i prawnej, które legły u podstaw rozstrzygnięcia (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, niepubl.; z 14 listopada 2000 r., V CKN 1211/00, niepubl.; z 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00, niepubl.; z 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl.; z 18 lutego 2005 r., V CK 469/04, MoP 2009, nr 9, s. 501 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2012, nr 12, poz. 148).

Uzasadnienie zaskarżonego rozstrzygnięcia nie potwierdza tezy o rażącej wadliwości jego konstrukcji z perspektywy regulacji art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. Sąd ten podzielił bowiem ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, dokonał jednak odmiennej oceny dowodu z zeznań stron i oceny prawnej dochodzonego przez powoda żądania do czego jako Sąd *meriti* był uprawniony i czego przyczyny – wbrew stanowisku skarżącej - przedstawił w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Skarżąca twierdząc, że Sąd Apelacyjny w sposób wadliwy skonstruował podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i błędnie ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wyprowadzając następnie błędne wnioski na gruncie prawa materialnego – pominęła także, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.).

Skarżąca zasad tych nie respektuje zarzucając w podstawie skargi naruszenie art. 233 k.p.c., mimo że zgłaszanie tego rodzaju zarzutów w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). O oczywistej zasadności skargi nie może zatem świadczyć dokonanie przez Sąd Apelacyjny oceny zgromadzonych w sprawie dowodów w sposób, który skarżąca

uznaje za wadliwy, są to bowiem zagadnienia usuwające się spod kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym.

W konsekwencji wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, w konfrontacji z motywami zaskarżonego orzeczenia, nie wykazuje tezy, że przy jego ferowaniu popełniono uchybienia w zakresie stosowania i wykładni prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3, art. 98 § 1¹ k.p.c., art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst. jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935, ze zm.).

Monika Koba

[A.T.]

[a.ł]